

**VALTIOSEKTORIN LUOTTAMUSMIESVAALIN
VAALIOHJE
JUKO**

4.8.2016

LUOTTAMUSMIESVAALIEN VAALIOHJEET VALTIOSEKTORILLA

Johdantoa

Valtion virka- ja työehtosopimuksen liite 2 (luottamusmiessopimus) mukaan pääluottamusmiehellä ja luottamusmiehellä tarkoitetaan virkamiestä tai työntekijää jonka asianomainen virkamiesyhdistys on valinnut edustajakseen hoitamaan luottamusmiessopimuksessa tarkoitettuja tehtäviä. Käytännössä luottamusmiessopimuksen tarkoittama virkamiesyhdistys on yhtä kuin pääsopijajärjestö (JUKO, JHL ja Pardia). Näin ollen JUKOlla on oikeus päättää siitä, millä tavalla JUKOn pääluottamusmiehet ja luottamusmiehet valitaan. JUKOn päätösvallassa on myös kuka luottamusmiesvaalit JUKOn osalta toimeenpanelee.

Luottamusmiessopimuksessa ei ole määräyksiä luottamusmiehen toimikaudesta. Käytännössä luottamusmiesten toimikaudesta on päätetty luottamusmiehen vaalia toimeenpannassa esim. vaalikokouksessa. Vallitsevan käytännön yhdenmukaistamiseksi ja luottamusmiestoiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten toimikauden tulee yleensä olla 3 vuotta.

JUKOn luottamusmiehet

JUKOlla on paikallisesti sovittavalla tavalla oikeus nimetä virastoon/laitokseen edustajakseen pääluottamusmies tai luottamusmies.

Virasto ja JUKO ovat sopineet virastokohtaisen sopimuksen pääluottamusmiesten ja luottamusmiesten lukumäärästä, sijoituksesta ja muista valintaan liittyvistä yksityiskohdista. Mikäli luottamusmiesten lukumäärään halutaan muutos, tulee sopimus neuvotella uudelleen. Sopimus uudistetaan myös virastofuusion tai vastaavan muun syyn vuoksi.

Pääluottamusmies edustaa JUKOn jäsenyhdistyksiä ja kaikkia JUKOlaisia asianomaisen työnantajayksikön puitteissa. Mikäli virastossa toimii vain yksi luottamusmies, tämän asema vastaa pääluottamusmiehen asemaa ja hän edustaa kaikkia JUKOlaisia.

Vaalien järjestäminen

Luottamusmiesvaalit on toimeenpantava silloin, kun

- Luottamusmiehen toimikausi päättyy
- Luottamusmies vaihtaa työpaikkaa
- Luottamusmies joutuu sairauden tai jonkun muun syyn johdosta luopumaan tehtävistään toistaiseksi, tai pidemmäksi määräajaksi. Tällöin on keskusteltava kummiasiamiehen kanssa onko syytä järjestää uudet vaalit. Mikäli tiedossa on yli vuoden poisolo on vaalit aina järjestettävä.
- Luottamusmiesten lukumäärä muuttuu (täydennysvaali)
- Luottamusmiessopimusta on uudistettu niin, että se edellyttää uusien vaalien järjestämistä.

Sopimuksessa ei ole määräyksiä siitä, kuka vaalit järjestää. JUKOn organisaation

huomioon ottaen jokaisen pääluottamusmiehen / luottamusmiehen tehtävänä on järjestää luottamusmiesten vaalit.

Mikäli virastossa toimii JUKOn yhteistyöryhmä tai JUKOLAISTEN PAIKALLISYHDISTYS, järjestää tämä yhdessä luottamusmiehen kanssa luottamusmiesvaalit näiden vaaliohjeiden mukaisesti.

Vaalien järjestely ja toimeenpano

Uudessa virastossa, jossa ei ole LM sopimusta JUKOn määräämät edustajat järjestävät vaalit. Tapa, miten luottamusmies hoitaa uusien vaalien järjestämisen on harkinnanvarainen ja riippuu ensisijassa paikallisista olosuhteista. Vaalien käytännön järjestelyistä voi huolehtia vaalitoimikunta. Pääasia on, että pääluottamusmies/ luottamusmies huolehtii siitä, että vaalit todella toimeenpannaan. Luottamusmies voi esimerkiksi ottaa vaalien toimeenpanon esille toimipiirinsä JUKOLAISTEN muun kokouksen yhteydessä. Käytännöllistä on kuitenkin kutsua kokoon vaalikokous tai järjestää urna- tai sähköinen äänestys.

Luottamusmiesvaalien käytännön toimeenpano vaihtelee paikallisista olosuhteista riippuen. Vaikuttavina tekijöinä voidaan mainita JUKOLAISTEN lukumäärä ja valittavien luottamusmiesten lukumäärä. Seuraavassa esitetään vain eräitä yleisluonteisia ohjeita vaalien järjestämiseksi. Paikallinen sovellutus on toimeenpanijan itsensä suunniteltava.

Päätoimisten pääluottamusmiesten valitseminen

Valtion neuvottelukunta päättää päätoimisen pääluottamusmiehen vaalitavasta, joka on jokin seuraavista:

- 1) JUKOn hallinnonalan luottamusmiehet valitsevat ja JUKOn Valtion neuvottelukunta vahvistaa,
- 2) Liitot (liitolla tarkoitetaan JUKOn jäsenyhdistyksiä ja niiden alayhdistyksiä), joilla on jäseniä kyseisellä hallinnonalalla, jäsenmäärien mukaan valitsevat ja JUKOn Valtion neuvottelukunta vahvistaa tai
- 3) JUKOLAiset jäsenet hallinnonalalla valitsevat ja JUKOn Valtion neuvottelukunta vahvistaa (poikkeuksellinen tapa).

JUKOn Valtion neuvottelukunta päättää jokaisella kerralla vaalitavasta ja toimikaudesta, joka on päätoimisten pääluottamusmiesten osalta pääsääntöisesti neljä vuotta.

Käytännön ohjeita vaalien järjestämiseen ja toimeenpanoon:

1. Ennakkovalmistelu

Käytännöllisenä toimenpiteenä ennen vaalitoimituksen suorittamista on pidettävä sitä, että

luottamusmies keskustelelee ja informoi JUKOaisia uuden luottamusmiehen valitsemisesta. Yleensä viraston tai laitoksen palveluksessa on useiden JUKOn jäsenjärjestöjen jäseniä. Siksi on pyrittävä siihen, että jokainen JUKOlainen on pääluottamusmiehen/ luottamusmiehen vaalista tietoinen. Vaalien toimeenpanosta sovitaan työnantajan kanssa.

2. Luottamusmiehen kelpoisuusehdot

Valtion virka- ja työehtosopimuksen mukaan pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen tulee olla

- palvelussuhteessa asianomaisessa virastossa tai laitoksessa
- perehtynyt toimipaikkansa olosuhteisiin

Luottamusmies voi olla joko virka- tai työsuhteinen. On kuitenkin muistettava, että virasto-kohtaisissa työehtosopimuksissa sovitaan luottamusmiehistä erikseen. Luottamusmies hoitaa myös työehtosopimuksen ulkopuolella olevien työsuhteisten jukolaisten edunvalvontaa.

Kysymys siitä, milloin luottamusmieheksi ehdolla oleva henkilö on todella perehtynyt asianomaisen viraston tai laitoksen olosuhteisiin on tulkinnanvarainen.

JUKO edellyttää, että luottamusmieheksi valittu henkilö on JUKOn jonkun jäsenyhdistyksen tai sen alayhdistyksen maksava jäsen. Näin ollen on tarkistettava, että uudet luottamusmiehesehdokkaat ovat jukolaisia sekä jäsenmaksunsa maksaneita. **Vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja ovat siis vain JUKOn jäsenyhdistysten jäsenet.**

Työnantajan edustajina neuvotteluissa toimivat JUKOlaiset ovat oikeutettuja osallistumaan luottamusmiesvaaliin, sen sijaan heitä ei voida valita luottamusmiehiksi muuta kuin poikkeustapauksissa ja erikseen sovittaessa. Virkamiesasetuksen mukaiset työnantajavirkamiehet eivät voi toimia missään tapauksessa luottamusmiehinä.

Luottamusmies ei voi olla yhteinen muiden järjestöjen kanssa (JHL, Pardia). JUKOilla on siis oma pääluottamusmies/luottamusmies, joka valitaan JUKOlaisten asettamista ehdokkaista.

Estettä ei ole sille, että luottamusmiehen tehtävässä toiminut henkilö valitaan uudelleen luottamusmieheksi.

3. Ehdolle asettuminen

Ehdokasasettelu on tehtävä hyvissä ajoin ennen vaaleja. Asettelusta on ilmoitettava kaikille JUKOlaisille. Ilmoitusmenettely on kerrottava samassa yhteydessä vaalien järjestäjälle.

4. Vaalien toimeenpaneminen

Virastossa tai laitoksessa pidetään JUKOlaisten vaalikokous, jossa JUKOn pääluottamusmies/luottamusmies ja tämän varamies valitaan sanottuun virastoon tai laitokseen.

Vaalikokouksen koollekutsuminen on tarkoituksenmukaista suorittaa siten, että viraston tai laitoksen eri työpaikkojen ilmoitustaululle tai intranettiin asetetaan kokouskutsu. Olo-

suhteista riippuen voidaan henkilökohtaisella kokouskutsulla varmistaa, että tieto tulee kaikille äänioikeutetuille. Kokouskutsu on toimitettava niin ajoissa, että mahdollisimman moni saa kokouksesta tiedon. Yleisohjeena voidaan katsoa 7 päivän kokouskutsuajan olevan riittävän. Itse vaalikokous voidaan pitää työaikana, kunhan ajankohta sopeutetaan siten, ettei se haittaa työskentelyä. Työaikana järjestettävästä vaalista on sovittava etukäteen työnantajan kanssa.

Vaalikokouksessa voidaan käyttää valtakirjaa vain siinä tapauksessa, että siitä on kokouskutsussa erikseen mainittu.

5. Vaalitoimitus kokouksessa

Vaalikokouksen puheenjohtajaksi valitun tehtävänä on toimittaa esitettyjen ehdokkaiden kesken vaalitoimitus. Valinta voi tapahtua myös sopuvaalina.

Kokousvirkilliöitä valittaessa tulee myös valita ääntenlaskijat. Usein ääntenlaskijoiksi valitaan pöytäkirjantarkastajat. Tarkoituksenmukaisempaa on kuitenkin valita eri henkilöt ääntenlaskijoiksi ja eri henkilöt pöytäkirjantarkastajiksi. Näin ainakin niissä vaalikokouksissa, joiden osanottajamäärä on suuri. Mikäli pöytäkirjantarkastajat toimivat ääntenlaskijoina, on kokous keskeytettävä ääntenlaskun ajaksi.

Jos ehdokkaita tulee enemmän kuin mitä valitaan (esim. luottamusmiespaikkoja on 1 varsinainen sekä tämän varamies ja ehdokkaita on 3), on vaali pidettävä suljettuna lippuäänestyksenä jos yksikin sitä vaatii. Luottamusmies ja varaluottamusmies äänestetään erillään.

Eniten ääniä saanut henkilö tulee valituksi luottamusmieheksi. Mikäli vaalissa ei kukaan ehdokkaista saa yli 50 % annetuista äänistä, on tarkoituksenmukaista suorittaa uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä. Näin varmennetaan, että pääluottamusmiehellä/luottamusmiehellä todella on takanaan JUKOLAisten enemmistö.

On muistettava, että valintatavasta riippumatta on aina uudesta luottamusmiehestä välittömästi ilmoitettava JUKOLle. Myös ote pöytäkirjasta on syytä lähettää.

6. Sähköinen vaali

Sähköisessä vaalissa noudatetaan soveltuvin osin tämän ohjeen säännöksiä.

Sähköisissä vaaleissa on erityisesti huolehdittava vaalisalaisuuden säilymisestä ja että äänestää voi vain kerran.

7. Luottamusmiehen toimikausi

Vaikka sopimus ei edellytä määräaikaista, tulee pääluottamusmies/luottamusmies/ varaluottamusmies valita määräajaksi. Luottamusmiehen toimikausi tulee määrittellä valinnan yhteydessä, tarkoituksenmukaista on valita luottamusmies 3 vuodeksi kerrallaan. Luottamusmiehen oikeudet ja velvollisuudet astuvat voimaan sen jälkeen, kun JUKO on ilmoittanut vaalin tuloksen työnantajalle.

8. Tuloksen ilmoittaminen ja luottamusmiehen vaihtumiseen liittyvät asiat

Luottamusmiessopimuksen soveltamisohjeen mukaan luottamusmies nauttii sopimuksessa mainittuja etuuksia sen jälkeen, kun valitusta luottamusmiehestä on kirjallisesti ilmoitettu asianomaiselle virastolle/laitokselle. **Tämän ilmoituksen antaa JUKO.** Siksi on erittäin tärkeätä, että vaalin toimeenpanija välittömästi ilmoittaa vaalin tuloksen JUKOn toimistoon. Jokainen tehtävään valittu tekee luottamusmiesilmoituksen JUKOn kotisivuilla.

JUKOn toimisto tekee merkinnän luottamusmiesrekisteriin ja lähettää ilmoituksen virastolle/laitokselle. Jäljennös työnantajalle lähetettävästä ilmoituksesta toimitetaan tiedoksi ao. pääluottamusmiehille/luottamusmiehille/varaluottamusmiehille. Jäljennös on valtakirja luottamusmiehelle toimia JUKOLAisten edustajana ja neuvottelijana paikallistasolla ja se tulee säilyttää. Jäljennös toimitetaan myös sille järjestölle, jonka jäsenkunnasta luottamusmies on valittu.

9. Luottamusmiehen vaihtaminen

JUKO voi määrätä toimeenpantavaksi uudet pääluottamusmies/luottamusmiesvaalit jos

- yli puolet luottamusmiehen valinneista akavalaisista vaihtoa kirjallisesti vaatii
- jos pääluottamusmies/luottamusmies on toiminut tietoisesti JUKOn ja akavalaisten edun vastaisesti

10. Luottamusmiehen koulutus

JUKOn järjestää pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen tehtäviin valituille henkilöille peruskoulutusta. Uuden luottamusmiehen tulee hakea nopeasti JUKOn luottamusmiesten peruskurssille. Peruskurssilla jaetaan luottamusmiehille heidän työssään tarvitsemää materiaalia. Luottamusmiesten perus- ja täydennyskurssit oikeuttavat palkalliseen virkapauteen. JUKOn jäsenjärjestöt järjestävät täydennyskoulutusta ja teemakursseja, sekä ajankohtaisia neuvottelupäiviä.

YHTEENVETO

- Luottamusmiesjärjestelmä on virastokohtainen
- Luottamusmiesjärjestelmä on pääsopijajärjestökohtainen
- Paikallinen sopimus luottamusmiesjärjestelmästä toimitetaan JUKOn toimistoon
- Luottamusmiesvaalista huolehtii pääluottamusmies yhdessä paikallisyhdistyksen/yhteistyöryhmän kanssa
- Luottamusmiesvaalista on ilmoitettava vähintään 7 päivää ennen vaalia ilmoitustaululla tai paikallisesti sovitulla tavalla
- Luottamusmiesvaalin tulos on aina välittömästi ilmoitettava JUKOLle luottamusmiesilmoitusta käyttäen
- JUKOn antama vahvistuskirje toimii valtakirjana toimia jukolaisten edustajana ja se

on säilytettävä

- Luottamusmiehen toimenkuva löytyy JUKOn sivuilta
- Kummiasiamiehen toimenkuva löytyy myös JUKOn sivuilta

Kysymyksiin luottamusmiesjärjestelmästä vastaavat

Neuvottelupäällikkö Markku Nieminen, sopimusasiat
Toimistosihteerit Riku Holm, rekisteri, vahvistuskirjeet,
koulutusasiat

minna.salminen@juko.fi

riku.holm@juko.fi